

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	96-26/295650
Otsuse kuupäev	03.06.2026
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Optimus Systems AS-i vaidlustus Politsei- ja Piirivalveameti riigihankes „Eesti Vabariigi ida-piiri lõikude 7 ja 8 seireseadmete ostmise, paigaldamine ja valguskaablite puhumine“ (viitenumber 295650) hankija otsustele lükata tagasi Optimus Systems AS-i pakkumus ning tunnistada edukaks AS-i G4S Eesti pakkumus
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Optimus Systems AS, esindaja vandeadvokaat Martin Männik Hankija, Politsei- ja Piirivalveamet, esindaja Toomas Vingerfeld Kolmas isik, AS G4S Eesti, esindajad vandeadvokaadid Carri Ginter, Kadri Härginen ja Mario Sõrm
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 4 ja § 198 lg-de 3 ja 8 alusel

1. Jätta rahuldamata Optimus Systems AS-i vaidlustus Politsei- ja Piirivalveameti riigihankes „Eesti Vabariigi ida-piiri lõikude 7 ja 8 seireseadmete ostmise, paigaldamine ja valguskaablite puhumine“ (viitenumber 295650).
2. Mõista Optimus Systems AS-ilt AS-i G4S Eesti kasuks välja AS-i G4S Eesti lepinguliste esindajate kulud 2105,95 eurot (käibemaksuta).
3. Jätta Optimus Systems AS-i vaidlustusmenetluses kantud kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 09.07.2025 avaldas Politsei- ja Piirivalveamet (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris piiratud hankemenetlusega riigihanke „Eesti Vabariigi ida-piiri lõikude 7 ja 8 seireseadmete ostmine, paigaldamine ja valguskaablite puhumine“ (viitenumber 295650) (edaspidi Riigihange) hanketeate. Hankemenetluses tegi Hankija kättesaadavaks ka muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi RHAD), sh Vastavustingimused ja Tehniline kirjeldus (edaspidi TK). Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 27.02.2026, esitasid pakkumused Optimus Systems AS ja AS G4S Eesti.

2. 23.04.2026 otsusega lükkas Hankija mh tagasi Optimus Systems AS-i pakkumuse ning tunnistas edukaks AS-i G4S Eesti pakkumuse.

3. 04.05.2026 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Optimus Systems AS-i (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsustele lükata Optimus Systems AS-i pakkumus tagasi ning tunnistada edukaks AS-i G4S Eesti (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 08.05.2026 kirjaga nr 12.2-10/96 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 13.05.2026 ja neile vastamiseks 18.05.2026. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad ja menetluskulude nimekirja Vaidlustaja ja menetluskulude nimekirja Kolmas isik. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendavad seisukohad Hankija.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **Optimus Systems AS**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Hankija otsustas 23.04.2026 tagasi lükata Optimus Systems AS-i pakkumuse, *mis ei vasta vastavustingimuste punktis 10 toodud tehnilisele tingimusele. Pakkuja pakkumuse tabelis (Vorm 1) tuvastas hankija, et pakkuja esitatud rackikapi mõõdud on erinevad hankija tehnilises kirjelduses toodust. Hankija palus pakkujal selgitada pakkumuses toodud rackikapi mõõte. Pakkuja vastas hankija päringule, et pakkumuses esitatud rackikapi mõõt erineb hankija tehnilises kirjelduses toodust tulenevalt soovist pakkuda tehniliselt optimaalsemat lahendust. Hankija ei võimaldanud tehnilises kirjelduses pakkuda teistsugust ega ka paremat lahendust ja seetõttu ei vasta pakkuja pakkumus hankija tehnilises kirjelduses toodud tingimustele rackikapi mõõtude osas. Hankija täpsemad põhjendused on toodud 16.04.2026 kinnitatud hankekomisjoni piiratud riigisaladust sisaldavas riigihangete registrivälises protokollis nr 1.411/203-1.*

Hankija oleks pidanud tunnistama Vaidlustaja pakkumuse Riigihankes vastavaks ning Kolmanda isiku pakkumuse asemel edukaks.

5.2. TK-s on mh välja toodud:

Pakkuja peab paigaldama üheksasse konteinerisse rack-kapi mõõtudega (kõrgus, laius, sügavus) 40U × 600 mm × 1000 mm [---].

5.3. Vaidlust ei ole selles, et Vaidlustaja pakkus rack-kappi mõõtudega 800x1000 mm, mida kasutati mh analoogilises riigihankes „Eesti Vabariigi idapiiri lõikude 4-6 valve- ja seireseadmete paigaldamine ning valguskaablite puhumine“ (viitenumber 271285). Tegemist on samaväärse ja isegi parema tootega kui 600 mm laiune kapp. 20 cm laiema rack-kapi pakkumine ei andnud Vaidlustajale rahalist eelist.

5.4. RHS § 88 lg 6 sätestab, et *tehnilistes kirjeldustes ei nimetata kindlat ostuallikat, protsessi, kaubamärki, patenti, tüüpi, päritolu ega tootmisviisi, mis võiks anda mõnele ettevõtjale või tootele eeliseid teiste ees või nende osaluse välistada. See keeld ei kehti juhul, kui see on hankelepingu esemest tulenevalt vältimatult vajalik põhjusel, et tehnilise kirjelduse koostamine käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel ei võimalda hankelepingu eset piisavalt täpselt ja mõistetavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märge „või sellega samaväärne”*. Vaidlustuskomisjon on leidnud 04.03.2025 lahendis asjas nr 24-25/288357, et mõiste „samaväärsus“ tavatähenduses on see, et millelgi on sama väärtus või ülesanne (Euroopa Kohtu liidetud kohtuasjad C-68/21 ja C-84/21, p 83). Tallinna Ringkonnakohus on sellega seoses märkinud näiteks 25.11.2024 lahendis nr 3-24-2374 p-is 28, et isegi kui kaebaja soovib pakkuda riigihankes hoonet, mis formaalselt ei ole A-energiaklassile projekteeritud, kuid mis tegelikult kõigile nõuetele vastab, ei ole hankijal alust pakkumust samaväärsuse põhimõttest tulenevalt tagasi lükata. Tegemist on universaalse printsiibiga, mis annab pakkujale sõltuvalt tehnilise kirjelduse koostamise viisist ja asjakohasest tõendamist vajavast tingimusest RHS § 114 lg-te 3–7 alusel õiguse tõendada pakkumuse sisulist vastavust ka muude tõenditega.

5.5. 800 mm laiune rack-kapp on samaväärne ning tegelikult tehniliselt eelistatum võrreldes 600 mm laiuse rack-kapiga eelkõige kaablihalduse ja hooldatavuse seisukohalt. Suurem laius võimaldab kasutada vertikaalseid kaablisuunajaid, mille abil saab kaablid suunata seadmete külgedele, mitte nende ette. See tagab korrastatuma paigalduse, parema ligipääsu seadmetele, väiksema kaablite kahjustamise riski ning lihtsama hoolduse ja laiendamise. Seetõttu oleks Hankija pidanud lugema pakutud rack-kappi RHS § 114 lg 3-7 alusel RHAD-is nõutuga samaväärseks ja pakkumuse vastavaks tunnistama. Vaidlustaja pakkumus ei sisaldanud sisulisi kõrvalekaldeid RHAD-is nimetatud tingimustest.

5.6. Riigikohus on selgitanud 15.03.2006 lahendis haldusasjas nr 3-3-1-5-06 p-is 15, et hankijad on kohustatud järgima hankemenetluses kaalutlusreegleid ja diskretsioonivolitusi teostama õiguspäraselt, sh arvestama diskretsiooni piire ja eesmäärke. Ostja tegevus hankemenetluses ei tohi olla meelevaldne. RHS § 2 lg 1 kohaselt on seaduse eesmärk on tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning konkurentsi efektiivne ärakasutamine riigihankel, kusjuures hankija peab vastavalt RHS § 3 p-ile 1 järgima proportsionaalsuse põhimõtet. Vaidlustaja pakkumus on Kolmanda isiku pakkumusest oluliselt (110 285,84 euro võrra) soodsam, mis on üks asjaolu, mida Hankija oleks pidanud hindama RHS § 114 lg 2 ls 2 alusel kaalutlusõigust teostades.

5.7. Tallinna Ringkonnakohus on selgitanud 02.06.2016 lahendi haldusasjas nr 3-16-386 p-is 19 seoses RHS v.r. analoogilise regulatsiooniga, et *halduskohus on selgitanud ning ringkonnakohus nõustub sellega, et kuna tegu ei olnud sellise ilmselge sisulise või vormilise puudusega, mis vääramatult tooks kaasa pakkumuse tagasilükkamise, pidanuks hankija esmalt puuduse sisulist tähendust hindama. RHS § 47 lg 2 teise lause kohaselt võib hankija tunnistada pakkumuse vastavaks, kui selles ei esine sisulisi kõrvalekaldeid HT-s või HD-s nimetatud tingimustest. Kuna praegusel juhul on hankija kinnitanud lähtumist eeldusest, et tegu oli sisulise kõrvalekaldega, ei ole hankija ise kõrvalekalde tähendust hinnanud. Seega on halduskohus jõudnud põhjendatult järeldusele, et hankija jättis RHS § 47 lg-s 2 ettenähtud kaalumise teostamata. Analoogiliselt ei ole Hankija käesoleval juhul enda kaalutlusõigust nõuetekohaselt teostanud*.

5.8. Vaidlustaja pakutud rack-kapp vastab peale mõõtmete kõigile Hankija nõuetele. Selliste mõõtudega rack-kappi kasutatakse ka teistel Eesti Vabariigi idapiiri lõikudel.

5.9. Vaidlustaja on teadlik õigusalasest kirjandusest ja kohtupraktikast, mille kohaselt loetakse mõõtude vastu eksimist alati pakkumuse sisuliseks puuduseks. See kohtupraktika ja õigusteoreetiline seisukoht ei ole kohaldatav käesoleval juhul, sest pakkumust ei saanud tagasi

3 (14)

lükata samaväärsuse tõttu (RHS § 114 lg 3-7) ja hankija peab igas hankes teostama kaalutusõigust, lähtudes konkreetsest hankest ja pakutud lahendusest. Vaidlustaja leiab, et kuigi Riigikohus on selgitanud, et riigihankemenetluses on täpselt kindlaksmääratud ja formaliseeritud menetlusreeglitel väga oluline roll pakkumismenetluses osalevate isikute võrdse kohtlemise eesmärgi tagamiseks (Riigikohtu halduskolleegiumi 10.05.2007 lahendi haldusasjas nr 3-3-1-100-06 p 14), ei saa formaliseeritus asuda prevaleerima RHS-i eesmärkidega võrreldes ega olla neist eesmärkidest (kõige) olulisem. Pelgalt see, et esineb kohtupraktikat, mis loeb mõõtude vastu eksimist pakkumuse oluliseks puuduseks, ei välista igakordset kaalutusõiguse teostamist ja kaalumise tulemusena seisukohale asumist, et antud juhul tuleb lugeda esitatud pakkumust RHS § 114 lg 2 ls 2 kohaselt sisuliselt RHAD-is nimetatud tingimustele vastavaks.

5.10. Vaidlustaja õiguste suhtes ei ole proportsionaalne see, et tema pakkumus lükati tagasi pelgalt seetõttu, et ta pakkus lahendust, mis on Hankijale sobiv (samaväärne) ja mida Hankija kasutab varasemates riigihangetes idapiirile valve- ja seireseadmete paigaldamisel ning valguskaablite puhumisel. Hankija oleks saanud rack-kappi samaväärsust arvestades ka RHS § 114 lg 2 ls 2 alusel õiguslikult hinnata Vaidlustaja pakkumuse vastavaks pakkumuseks.

5.11. Ebaproportsionaalne on Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine pelgalt seetõttu, et ta lahendas rack-kapi teiste mõõtmetega (20 cm laiemana) ja Hankija poolt ei ole Vaidlustaja huvi hankelepingut sõlmida nõuetekohaselt kaalutud.

Otsus ei ole kooskõlas RHS §-is 2 sätestatud eesmärgiga tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning konkurentsi efektiivne ärakasutamine riigihankel, mistõttu see tuleb tunnistada kehtetuks.

5.12. 13.05.2026 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.12.1. Euroopa Kohus on korduvalt rõhutanud, et liikmesriikide kohustused, mis tulenevad direktiivist ning liikmesriikide Euroopa Ühenduse asutamislepingu artiklist 10 tulenevad kohustused on siduvad kõikidele liikmesriigi ametiasutustele, sh kohtutele. Nimetatud ametiasutused peavad tõlgendama ja kohaldama siseriikliku õigust kooskõlas direktiiviga, et tagada direktiivis sätestatud eesmärgi saavutamine (kohtuasi 14/83 Von Colson [1984] EKL 1891, kohtuasi C-106/89 Marleasing [1990] EKL I-4135, kohtuasi C-334/92 Miret [1993] EKL I-6911, kohtuasi C-456/98 Centrosteel [2000] EKL I-6007, kohtuasjad C-397/01 kuni C-403/01 Pfeiffer [2004] EKL I-8835). Ka Riigikohtu halduskolleegium on rõhutanud 16.06.2010 lahendis nr 3-3-1-36-10 (vt p-id 19-20) *siseriiklike kohtute kohustust tõlgendada Eesti õigust kooskõlas Euroopa Liidu õigusega ehk kohustust tõlgendada Eesti õigust võimalikult suures ulatuses Euroopa Liidu õiguse sõnastust ja eesmärki arvestades (vt selle kohta Euroopa Kohtu 13. novembri 1990. a. otsus kohtuasjas C-106/89: Marleasing, EKL 1990, lk I-4135, punkt 8, ja 15. aprilli 2008. a. otsus kohtuasjas C-268/06: Impact, EKL 2008, lk I-2483, punktid 98-101). Siseriikliku õiguse ja Euroopa Liidu õiguse vastuolu korral tuleks eelistada Eesti õiguse tõlgendamist võimalikult kooskõlas Euroopa Liidu õigusega. Eesti õiguse vastuolu korral Euroopa Liidu õigusega tuleb vastuolus olev Eesti õigus jätta kohaldamata.*

5.12.2. Vaidlustajale ei ole arusaadav, mis põhjusel on Eestis välja kujunenud formalistlik kohtupraktika, mille kohaselt pakkumuses numbriliste näitajate vastu eksimine on vaatamata eksimuse väiksusele enamasti sisuline puudus, mis tingib pakkumuse tagasilükkamise. Euroopa Kohtu praktikast selliseks järelduseks mistahes tuge ei leia. Käesolevat vaidlustust ei saa jätta rahuldumata pelgalt formaalsel põhjusel, et Eestis on kinnistunud kohtupraktika, mis ei haaku tõlgendusega, mis lähtub Euroopa Liidu õiguse sõnastusest ja arvestab selle eesmärkidega.

5.12.3. Kui Hankija oleks tunnistanud Vaidlustaja pakkumuse RHS § 114 lg 2 ls 2 alusel vastavaks, ei oleks sellega kuidagi koheldud Kolmandat isikut võrreldes Vaidlustajaga

4 (14)

ebasoodsamalt. See otsus ei oleks käsitletav läbirääkimiste pidamisena ega oleks toonud kaasa Vaidlustaja poolt „tegelikult uue pakkumise esitamist“. Küll oleks selline otsus olnud proportsionaalne ning ühtlasi taganud Direktiivis ja RHS-is sätestatud eesmärkide saavutamise ja hoidnud Hankijale kokku 110 285,84 eurot.

5.12.4. Riigihanke näol on tegemist piiratud hankemenetlusega kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas. Vastavalt RHS § 8 lg-le 4 hangib kaitse- ja julgeolekuvaldkonna teenuste hankelepinguga hankija Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ (edaspidi Direktiiv), millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.08.2009, lk 76–136), I ja II lisas nimetatud teenuseid. Vastavalt Direktiivi artiklile 25 (1) *riigihankelepingute sõlmimisel kasutavad ostjad siseriiklikke menetlusi, mida kohandatakse käesoleva direktiivi eesmärkidele*. Direktiivi artikkel 35 (2) (b) sätestab, et *asjaomase osapoole taotluse korral teeb ostja, kui lõikes 3 ei ole sätestatud teisiti, võimalikult kiiresti ja hiljemalt 15 päeva jooksul alates kirjaliku taotluse kättesaamisest teatavaks edututele pakkujatele pakkumise tagasilükkamise põhjused, sealhulgas eelkõige artikli 18 lõigetes 4 ja 5 nimetatud juhtudel põhjused, miks tehti mittesamaväärsuse otsuse või põhjused, miks otsustati, et ehitustööd, tarned või teenused ei vasta toimimis- või funktsionaalsetele nõuetele, ning artiklites 22 ja 23 osutatud juhtudel põhjused, miks otsustati, et need ei vasta teabeturbe- ja tarnekindlusnõuetele*.

Direktiivi artikkel 18 (4) sätestab, et *ostja, kes kasutab võimalust viidata lõike 3 punktis a nimetatud kirjeldustele, ei tohi pakkumist tagasi lükata põhjendusega, et pakutavad tooted või teenused ei vasta ostja viidatud kirjeldustele, juhul kui pakkuja tõestab oma pakkumises ostjat rahuldaval viisil ning mis tahes asjakohaseid vahendeid kasutades, et tema pakutud lahendused on tehnilises kirjelduses esitatud nõuetele samaväärsed*.

Seega seob Direktiiv pakkumuste tagasilükkamise sellega, kas pakutud tooted või teenused olid või ei olnud samaväärsed ning kas nad vastasid või ei vastanud toimimis- või funktsionaalsetele nõuetele, mitte sellega, kas pakkumuses võisid olla kõrvalekalded tehnilises kirjelduses toodud mõõtudest. Euroopa Kohtu ja Riigikohtu praktika kohaselt ei saa RHS § 114 lg 2 ls 2 tõlgendada vastuolus Direktiiviga.

5.12.5. Hankija otsus ei sisalda põhjendusi, miks Hankija tegi Vaidlustaja pakkumuse mittesamaväärsuse otsuse. Hankija oleks pidanud arvestama Direktiivi eesmärki ning hindama, kas Vaidlustaja pakkumuses esitatud rack-kapp oli TK-s nõutuga samaväärne või mitte ning kui ta leidis, et see ei ole samaväärne, seda otsuses motiveerima.

Rack-kapp ei ole olemuselt klassikaline mõõtudega individualiseeritud ese nagu laud, värv, käärid vms, kus mõõt ise määrab asja funktsiooni või kasutatavuse. Tegemist on pigem side- ja seiresüsteemi funktsionaalse infrastruktuurikomponendiga, mille puhul peamine eesmärk on tagada seadmete paigaldus, kaablihaldus, hooldatavus ja töökindlus. Vaidlustaja pakutud 800 mm laiusega rack-kapp (600 mm asemel) ei vähendanud ühegi Riigihankes nõutud funktsiooni täitmist.

6. Hankija, **Politsei- ja Piirivalveamet**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata järgmistel põhjustel.

6.1. Hankija otsuse kohaselt lükkas Hankija tagasi Vaidlustaja pakkumuse, mis ei vasta Vastavustingimuste p-is 10 toodud tehnilisele tingimusele. Vaidlustaja pakkumuse tabelis (Vorm 1) tuvastas Hankija, et pakkuja esitatud rack-kapi mõõdud on erinevad TK-s toodust. Hankija palus Vaidlustajal pakkumuses toodud rack-kapi mõõte selgitada. Vaidlustaja vastas Hankija päringule, et pakkumuses esitatud rack-kapi mõõt erineb TK-s toodust tulenevalt soovist pakkuda tehniliselt optimaalsemat lahendust. Hankija ei võimaldanud TK-s pakkuda teistsugust ega ka paremat lahendust ja seetõttu ei vasta Vaidlustaja pakkumus TK-s toodud tingimustele rack-kapi mõõtude osas.

6.2. Vaidlustaja väide, et puudusid alused pakkumuse tagasilükkamiseks, ei ole õige. Vaidlustaja on vaidlustuses välja toonud tehnilised tingimused – füüsilised mõõdud, sisulised parameetrid, millele vaidlusalune pakutav kapp pidi TK kohaselt vastama ning on vaidlustuses kinnitanud, et Vaidlustaja pakkumuses ei vastanud pakutava kapi üks nõutud mõõtudest faktiliselt, st sisuliselt TK-le.

6.3. Vaidlustaja on ekslikult asunud seisukohale, et TK-s toodud asja mõõt tähendab RHS § 88 lg 6 tähenduses kindlat ostuallikat, protsessi, kaubamärki, patenti, tüüpi, päritolu või tootmisviisi, mida ei ole lubatud TK-s välja tuua, kuid hankija, olles selle (mõõdu) välja toonud, peab lubama sellega samaväärset (asja, toodet).

Hankija TK asja mõõduga vastab täpselt RHS § 87 lg 2 p-is 2 toodud hankilepingu eseme kirjeldamiseks vastavas valdkonnas tegutsevatele isikutele arusaadavat terminoloogiat ja täpsusastet kasutades hankija kehtestatud nõuete legaalsele näidisloetelule so mõõtudele esitatavatele nõuetele. Tehnilise tingimuse - asja mõõtude nõue, võimaldab piisvalt täpselt, sisuliselt ja mõistetavalt kirjeldada Hankija soovitud asja omadusi. Seetõttu ei ole sellise tingimuse puhul tegemist RHS § 88 lg-s 6 kirjeldatud keeluga ega nõudega, millele kohaldub samaväärsuse klausel.

6.4. Kuigi Hankija ei nõustu, et mõõdu korral võiks tegemist olla keelatud tehnilise kirjeldusega, mis eeldab samaväärsuse klauslit, siis Vaidlustaja ei ole ka ise juba pakkumuses tuginenud asjaolule, et pakub pakkumuses mõõtudel samaväärset toodet.

Riigihanke Vastavustingimused seavad tingimuse, et samaväärse toote pakkumuse korral peab samaväärsus olema pakkujal selgitatud ja tõendid samaväärsuse kohta lisatud. Vaidlustaja ei ole sellele pakkumuses tuginenud, seda selgitanud ega esitanud tõendeid samaväärsuse kohta.

Hankija esitas Vaidlustajale 24.03.2026 selgitustaotluse¹, paludes selgitada pakkumuses toodud rack-kapi mõõte. Vaidlustaja vastusest ilmneb, et Vaidlustaja esitas teistsuguse mõõduga kapi, et pakkuda tehniliselt optimaalsemat lahendust. Piiratud hankemenetlus ei võimalda pidada läbirääkimisi, samuti ei lubanud Hankija alternatiivsete pakkumuste esitamist.

6.5. Riigikohus on otsuse nr 3-3-1-24-13 p-is 20 sedastanud, et Euroopa Kohus on piiratud hankemenetluse puhul seoses ebatäpsete või tehnilisele kirjeldusele mittevastavate pakkumustega rõhutanud, et esitanud pakkumusi ei tohi hankija ega taotleja initsiatiivil põhimõtteliselt enam muuta. Võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse põhimõtetega on vastuolus mistahes läbirääkimised hankija ja taotleja vahel. Ebatäpsete või tehnilisele kirjeldusele mittevastavate pakkumuste kohta selgituste nõudmisel võib teistele pakkujatele näida, et hankija on pidanud pakkumuse üle konfidentsiaalseid läbirääkimisi. Direktiivi art-ga 2 ei ole siiski vastuolus see, kui erandjuhul korrigeeritakse pakkumusega seonduvaid andmeid, eriti siis, kui ilmselgelt on vaja vaid täpsustust või parandada ilmsed tehnilised vead, nii et selle muudatusega ei kaasneks tegelikult uue pakkumuse esitamist (29.03.2012 otsus asjas nr C-599/10: SAG ELV Slovensko jt, p-d 36–40).

6.6. Seoses vaidlustuses väidetud kaalutlusõiguse teostamata jätmisega märgib Hankija, et tegemist ei ole RHS-i mõistes samaväärsuse klausli kohaldamise olukorraga ja Vaidlustaja ei ole pakkumuses ka samaväärsust selgitanud ega tõendanud. Seetõttu ei olnud Hankijal ka kohustust hinnata, kas tegemist võib olla samaväärse asjaga pakkumuses.

6.7. Vaidlustaja märgitud riigihanke eesmärgid nt säästlikkus, võrdne kohtlemine, läbipaistvus ning konkurentsi kaitse ei saa otse kohaldada Hankijale siduvate kohustustena. Küll tuleneb riigihangete läbipaistvuse ja võrdse kohtlemise põhimõtetest, et hankija peab hankemenetluses kinni pidama enda kehtestatud riigihanke alusdokumentidest. Vaidlusaluse kapi tehnilise kirjelduse tingimus ei sisaldanud ega pidanudki sisaldama klauslit „või sellega samaväärne“,

¹Sõnumi ID: 1070153.

mistõttu Hankija ei kaalunud ega pidanudki kaaluma pakkumuses Vaidlustaja pakutud eseme samaväärsust.

6.8. Vaidlustaja poolt pärast pakkumuste esitamise tähtpäeva esitatud andmetega arvestamine viiks selleni, et algselt RHAD-i tingimustele mittevastav pakkumus muutuks nõuetele vastavaks. Kohtupraktika kohaselt ei ole selliste hilinenult esitatud andmetega arvestamine lubatud.

RHS § 114 lg 2 sätestab hankija imperatiivse kohustuse lükata pakkumus tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides toodud tingimustele. Hankija on Vaidlustaja pakkumuse vastavust hinnanud sisuliselt ja teinud piisavalt selgelt motiveeritud otsuse, kusjuures mittevastavust tehniliste kirjelduste konkreetsetele mõõtudele on hinnatud hankekomisjoni protokollis.

6.9. 18.05.2026 esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.9.1. Vaidlustaja leiab kokkuvõtvalt, et see, et tema pakkumuses pakutud asja mõõt, mis ei vasta RHAD-ile, ei ole sisuline mittevastavus ja Hankija oleks pidanud selle lahenduse vastavust RHAD-le kaaluma kui samaväärset. Vaidlustaja leiab samuti, et asja mõõt ei määra funktsiooni või kasutatavust.

Hankija Vaidlustaja seisukohtadega ei nõustu. Asja mõõt on nõue asja füüsilisele omadusele ehk on asja selgelt väljendatud kasutusomadus ega pole nõue selle funktsionaalsusele ehk kapi sihtotstarbele. Hankija ei pidanud vaidlusaluse hankeeseme suhtes kaaluma (pakkuja esitatud mõõdu tõttu või sihtotstarbelisuse) samaväärsust.

6.9.2. RHS § 88 lg 1 järgi juhul, kui vastavas valdkonnas puudub tehniline norm, koostab hankija tehnilise kirjelduse kas hankelepingu eseme 1) kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete kirjeldusena, mis võib sisaldada ka keskkonnahoidlikkuse kriteeriume ja mis peab olema piisavalt täpne hankelepingu eseme kindlaksmääramiseks pakkuja poolt ja hankelepingu sõlmimiseks, või 2) RHS § 88 lg 2 nimetatud viisil või 3) neid kahte omavahel kombineerides. Seega on seaduses esitatud kolm alternatiivi tehnilise kirjelduse koostamiseks, kuid Riigihankes ei ole Hankija viidanud vaidlusaluseks oleva asja kohta käivale standardile ega ole ka enda esitatud nõudeid kombineerinud standardiga. Kuna RHAD-is asja omaduste kohta käivale standardile viidet ei ole, ei saanud Vaidlustaja pakkumuses ega vaidlustusmenetluses viidata asja vastavusele asjakohasele standardile.

6.9.3. Vaidlustaja tuginemine Direktiivile on antud asjas ekslik. Vaidlustaja viitab Direktiivi artikkel 35 (2) b pakkumise tagasilükkamise põhjuste kohta teatamisele mittesamaväärsuse otsusest artikli 18 lõigetes 4 ja 5 nimetatud juhtudel. Direktiivi viide samaväärsuse tingimuste tõendamise kohta tugineb selgelt Direktiivi artikli 18 lõigetel 4 ja 5, mis viitavad olukordadele, kus on esitatud nõue (toote) standardile vastavuse kohta või pakkuja esitab tõendid pakutava toote standardile vastavuse kohta. Ostja (hankija), kes kasutab võimalust viidata art 18 lõike 3 punktis a nimetatud kirjeldustele, ei tohi pakkumust tagasi lükata põhjendusega, et pakutavad tooted või teenused ei vasta ostja viidatud kirjeldustele, juhul kui pakkuja tõestab oma pakkumises ostjat rahuldaval viisil ning mis tahes asjakohaseid vahendeid kasutades, et tema pakutud lahendused on tehnilises kirjelduses esitatud nõuetega samaväärsed. Artikkel 18 lõikes 3 punktis a on toodud erinevate standardite loetelu. Lõige 5 käsitleb aga olukorda, kus RHAD sätestab kasutusomaduse või funktsionaalse nõude ja pakkuja pakutava asja omadus on reguleeritud standardis ehk asja omadus vastab standardile ja mida peab siis pakkuja ka pakkumuses olema vastavalt tõendanud.

6.9.4. RHS § 114 lg-s 4 on üle võetud Direktiivil põhinev alus samaväärsuse hindamise kohta. Vaidlusaluses Riigihankes ei ole aga sarnast olukorda, sest standarditele ei ole RHAD-is Hankija viidanud ega pakkuja sellele pakkumuses tuginenud.

6.9.5. Hankija otsus on kooskõlas Direktiivi artikkel 35 lg 2 punktis b kirjeldatud teise alternatiiviga ehk edututele pakkujatele tuleb teatada põhjused, miks hankija otsustas, et tarned ei vasta toimimis- või funktsionaalsetele nõuetele. Direktiiv lubab tehnilise kirjelduse koostada artikkel 18 lõike 3 punkti b alusel selliselt, et see kirjeldab hankeeseme kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid. Vastav säte on Direktiiviga kooskõlas üle võetud RHS § 88 lg 1 esimese alternatiiviga.

6.9.6. Hankija ei saanud ega pidanudki otsustama samaväärsuse üle, mistõttu ei olnud ka vaja seda kaalutleda.

Hankija otsus RHS § 114 lg 2 imperatiivsele alusele pakkumus tagasi lükata, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides sätestatud tingimustele on kooskõlas kaitse- ja julgeolekuvaldkonna direktiiviga 2009/81.

7. Kolmas isik, **AS G4S Eesti**, vaidleb vaidlustusele vastu ja palub jätta selle rahuldamata järgmistel põhjustel.

7.1. Pole vaidlust, et TK-s nõuti rack-kappe mõõtudega 40U x 600 mm x 1000 mm, nagu ei ole vaidlust selleski, et alternatiivsete lahenduste esitamine polnud Riigihankes lubatud. Vaidlustaja pakkus rack-kappi mõõtudega 800 x 1000 mm ning sellegi üle ei ole vaidlust. Vaidlustaja pakkus TK-le mittevastavaid rack-kappe.

7.2. Vaidlustuses märgib Vaidlustaja, et on teadlik õigusalasest kirjandusest ja kohtupraktikast, mille kohaselt loetakse eksimust nõutud mõõtude vastu alati nn pakkumuse sisuliseks puuduseks, mille tõttu tuleb pakkumus RHS § 114 lg 2 esimese lause alusel igal juhul tagasi lükata. Seega on tegemist olukorraga, milles Vaidlustaja mõõnab, et tema pakkumus ei ole TK-le vastav ning väljakujunenud haldus- ja kohtupraktika pinnalt tuleks see ka mittevastavana tagasi lükata.

7.3. Vaidlustuskomisjoni pikaajase ja järjepideva praktika kohaselt on pakkumuse vastavuse tingimused kumulatiivsed ja pakkumuse mittevastavana tagasilükkamiseks piisab kasvõi ühest mittevastavusest RHAD-is seatud tingimusele.

7.4. Väljakujunenud haldus- ja kohtupraktikast lähtudes on nn numbriline kõrvalekalle riigihanke alusdokumentides nõutust alati nn sisuline puudus, tuues seega kaasa pakkumuse tagasilükkamise RHS § 114 lg 2 esimese lause kohaselt.

7.5. Üheski vaidluses ei ole riigihanke alusdokumentides arvuliselt kindlaks määratud väärtusest kõrvalekallet peetud milleski muuks, kui sisuliseks puuduseks.

Eeltoodu väljendub ka vaidlustuskomisjoni järeldustes, milles kõnealune problematika on kokku võetud lihtsa tõdemusega, et koguste, mõõtude ja muude numbriliste näitajate vastu eksimine on vaatamata eksimuse väiksusele sisuline puudus, mis tingib pakkumuse tagasilükkamise.

7.6. Ka haldus- ja ringkonnakohtu praktikas on korduvalt tõdetud, et kõrvalekalle riigihanke alusdokumentides sätestatud numbrilisest väärtusest on igal juhul nn sisuline puudus, mis toob kaasa pakkumuse mittevastavuse. Seda ka juhul, kui see kõrvalekalle on „väike“.

7.7. Kui pakkumus on ilmselgelt mittevastav, nagu praegusel juhul, siis ei muudaks pakkumust vastavaks ka mistahes kaalumine ning Hankijal ei olnud seetõttu ka vajadust midagi täiendavalt kaaluda. Kui Hankija nõustuks teistsuguste mõõtudega, rikuks see teiste pakkujate õigusi.

7.8. Vaidlustaja on mõistnud, et argument pikaajase haldus- ja kohtupraktikaga mitte nõustumise kohta ei ole veenev ning on välja pakkunud ka mõttearendusi sellest, miks Hankija

8 (14)

otsus tema pakkumuse tagasilükkamise kohta ei ole siiski õiguspärane.

Vaidlustaja üks keskseid argumente on see, et RHAD-is soovitud mõõtudele mitte vastav rack-kapp on RHAD-is nõutuga samaväärne, isegi parem või tehniliselt eelistatud. See väide ei oma vaidlustusasja lahendamisel mingit tähendust. Kui Vaidlustaja hinnangul vajanuks Hankija teistsuguste mõõtudega rack-kappe, siis oli viimane hetk seda ideed tutvustada enne pakkumuste esitamise tähtpäeva, vajadusel vaidlustades kappide mõõtmetele seatud tingimusi. Vaidlustuskomisjon ega kohus ei hinda Hankija valikute otstarbekust, mis tähendab mh ka seda, et kui Hankija soovinuks soetada ka täiesti keskpäraseid rack-kappe, mille mõõtmed olekski Vaidlustaja arvates olnud vähem eelistatud, siis jäänuks seegi valik Hankija kaalutusõiguse raamidesse.

7.9. Vaidlustaja väidetel, et Hankija oleks pidanud tema nõuetele mittevastavaid kappe RHS § 88 lg 6 alusel samaväärseks pidama, puudub õiguslik alus. Vaidlustaja viidatud samaväärse aktsepteerimise nõue ei laiene asja mõõtudele seatud tingimustele. See on ilmne juba viidatud sätte sõnastusest, mis seob märke „või samaväärne“ esitamise kohustuse ostuallika, protsessi, kaubamärgi, patendi, tüübi, päritolu või tootmisviisi konkreetse nimetamisega riigihanke alusdokumentides. Rack-kappide mõõtmed pole ostuallikas, protsess, kaubamärk, patent, tüüp, päritolu ega tootmisviis. Veelgi enam, vaidlust küsimuses, kas asja mõõtmed on RHS § 88 lg 6 kohaldamisalas, on vaidlustusmenetluses juba varasemalt peetud. Nõnda väitis teine vaidlustaja vaidlustusasjas 104-16/174044, et interaktiivsetele tahvlite diagonaalsele mõõdule seatud nõue 88" on vastuolus tollal kehtinud RHS § 33 lg-ga 7. Vaidlustuskomisjon asus aga seisukohale, et tahvli diagonaalile omistatud numbriline suurus ei ole kindel ostuallikas, protsess, kaubamärk, patent, tüüp, päritolu ega tootmisviis RHS § 33 lg 7 mõttes.

7.10. Vaidlustaja hinnangul pidanuks Hankija Vaidlustaja pakkumuse vastavaks tunnistama seetõttu, et Vaidlustaja pakkumuse maksumus oli Kolmanda isiku pakkumuse maksumusest soodsam. Pakkujale lubamatu eelise andmist ei saa õigustada asjaolu, et tema pakkumuse maksumus oli kõige madalam.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Puudub vaidlus, et Hankija esitas TK-s nõude rack-kapi mõõtudele: (kõrgus, laius, sügavus) 40U x 600 mm x 1000 mm. Samuti puudub vaidlus, et oma pakkumuses pakkus Vaidlustaja rack-kappe mõõtudega 800 x 1000 mm.

24.03.2026 päringuga palus Hankija Vaidlustajal selgitada pakkumuses toodud rack-kapi mõõde². Vaidlustaja 25.03.2026 vastuse kohaselt esitas Vaidlustaja TK-s nõutust teistsuguse mõõduga kapi, et pakkuda Hankija tehniliselt optimaalsemat lahendust.

Hankija lükkas Vaidlustaja pakkumuse tagasi põhjusel, et Vaidlustaja pakutud rack-kapi mõõdud 800 x 1000 mm ei vasta TK-s nõutud rack-kapi mõõtudele 40U x 600 mm x 1000 mm. RHAD-i kohaselt polnud alternatiivsete pakkumuste esitamine Riigihankes lubatud.

9. Vaidlustaja leiab kokkuvõtlikult, et Hankija ei saanud lükata tema pakkumust tagasi mittevastavuse tõttu TK-s kehtestatud rack-kapi mõõtudele: 40U x 600 mm x 1000, kuna:

1) Vaidlustaja pakutud rack-kapid, mõõtudega 800 x 1000 mm, on RHS § 88 lg 6 mõttes samaväärsed või paremad tooted, kui TK-s nõutud 600 mm laiused kapid;

2) õiguslase kirjanduse ja kohtupraktika seisukoht, et mõõtude vastu eksimine on alati pakkumuse sisuliseks puuduseks, ei ole käesoleval juhul kohaldatav, sest pakkumust ei saanud tagasi lükata samaväärsuse tõttu (RHS § 114 lg 3-7) ja Hankija pidi teostama kaalutusõigust, lähtudes konkreetsest hankest ja pakutud lahendusest;

²Sõnumi ID: 1070153.

3) Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine on vastuolus RHS § 3 p-is 1 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega. Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine seetõttu, et ta lahendas rack-kapi teiste mõõtmetega (20 cm laiemana), on ebaproportsionaalne ja Hankija ei ole Vaidlustaja huvi hankelepingut sõlmida nõuetekohaselt kaalunud;

4) Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine pole kooskõlas RHS §-is 2 sätestatud eesmärgiga tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning konkurentsi efektiivne ärakasutamine riigihankel.

10. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja eeltoodud seisukohtadega alljärgnevatel põhjustel.

10.1. Vaidlustaja kinnitab vaidlustuses, et on teadlik õiguskirjanduse- ja kohtupraktika seisukohast, et ükskõik kui väikese kõrvalekalde puhul riigihanke alusdokumentides kehtestatud numbrilisest nõudest, on tegemist sisulise kõrvalekaldega, mis toob kaasa pakkumuse tagasi lükkamise. Hoolimata sellest, et Vaidlustaja peab seda praktikat vääraks, ei näe vaidlustuskomisjon põhjust ega RHS-ist tulenevat õigust või võimalust sellest loobumiseks. Juhul, kui riigihanke alusdokumentides nähakse ette mingid numbrilised väärtused, on need järelikult hankija hinnangul riigihanke eseme puhul vajalikud, kõigile hankemenetluses osalemisest huvitatud isikutele ette teada ning pakkumuste esitamisel tuleb neist lähtuda. Vastasel korral võiks pärast pakkumuste esitamist iga numbrilise näitaja puhul alustada vaidlusi teemal, kas ühes või teises pakkumuses sisalduv mittevastavus on piisavalt väike, et olla mittesisuline, kas hankija jaoks on täpne vastavus miinimumnõuetele või konkreetsetele nõuetele üldse oluline jne. Igal juhul oleks seejuures tegemist aga isikute ebavõrdse kohtlemisega (vastuolu RHS § 3 p-is 2 kehtestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõttega), sest isikud, kes jätaaksid pakkumuse esitamata loogiliselt ja õiguskuulekal põhjusel, et nende pakutav konkreetsele tingimustele ei vasta, oleksid halvemas seisundis isikutest, kes esitaksid teadlikult tingimustele mittevastava pakkumuse ning alustaksid siis vaidlust selle üle, kuivõrd sisuline või mittesisuline on tingimus, millele tema pakkumus ei vasta.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et käesoleval juhul on Hankija õiguspäraselt leidnud, et Vaidlustaja pakutud rack-kapi mõõtude (800 x 1000 mm) mittevastavus RHAD-is kehtestatud racki-kapi mõõtudele: 40U x 600 mm x 1000, on sisuline kõrvalekalle RHAD-i tingimustest, mille esinemisel tuleb pakkumus RHS § 114 lg 2 esimese lause alusel tagasi lükata. Seda kõrvalekallet ei saa kõrvaldada ka selgituste küsimisega pakkujalt, sest see on objektiivselt võimatu (800 mm-i ei saa muutuda 600-ks mm-iks) või tähendaks pakkumuse lubamatut muutmist (800 mm kapp asendataks 600 mm kapiga, nagu on teinud ettepaneku Vaidlustaja oma 25.03.2026 vastuses Hankijale). Ka ei ole asjakohased Vaidlustaja väited, et Hankija pole Vaidlustaja pakkumuse vastavuse kontrollimisel kohaldanud või õigesti kohaldanud oma kaalutlusõigust. Kuna Vaidlustaja pakkumus rack-kapi mõõtude osas ilmselgelt RHAD-ile ei vastanud, poleks ka mingi Hankija poolne kaalumine saanud seda vastavaks muuta.

10.2. RHS § 88 lg 6, millele Vaidlustaja oma pakkumuse samaväärsuse tõendamisel viitab, on sõnastatud järgmiselt: *Tehnilistes kirjeldustes ei nimetata kindlat ostuallikat, protsessi, kaubamärki, patenti, tüüpi, päritolu ega tootmisviisi, mis võiks anda mõnele ettevõtjale või tootele eeliseid teiste ees või nende osaluse välistada. See keeld ei kehti juhul, kui see on hankelepingu esemest tulenevalt vältimatult vajalik põhjusel, et tehnilise kirjelduse koostamine käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud alustel ei võimalda hankelepingu eset piisavalt täpselt ja mõistetavalt kirjeldada. Sellisele viitele lisatakse märge „või sellega samaväärne”.* Seega sätestab seadus üheselt mõistevalt, et klausel „või sellega samaväärne” tuleb lisada, kui tehnilises kirjelduses nimetatakse erandina *kindlat ostuallikat, protsessi, kaubamärki, patenti, tüüpi, päritolu ega tootmisviisi, mis võiks anda mõnele ettevõtjale või tootele eeliseid teiste ees või nende osaluse välistada.* Ükskõik millised mõõdud, sh pikkus ja laius, ei ole mõistlikult käsitletavad *ostuallika, protsessi, kaubamärgi, patendi, tüübi, päritolu ega tootmisviisina*, mistõttu ei ole viide RHS § 88 lg-le 6 käesolevas vaidluses asjakohane.

Vaidlustuskomisjon märgib, et seda, milliste asjaolude puhul arvestab Hankija samaväärsust, on Hankija üksikasjalikult avanud RHAD-i dokumendis Vastavustingimused, vastavustingimuse „Samaväärsus“ kirjelduses. Viidet, et samaväärset võiks pakkuda ning samaväärsusega tuleks arvestada ka mõtude puhul, seal ei ole ning seda pole võimalik ka tuletada. Kuna Vaidlusosaluse rack-kapi kirjeldus TK-s ei sisaldanud ega pidanudki sisaldama klauslit „või sellega samaväärne“, ei pidanud Hankija kaaluma Vaidlustaja pakkumuses pakutud rack-kapi samaväärsust.

Täiendavalt märgib vaidlustuskomisjon, et isegi kui vastavustingimus „Samaväärsus“ võimaldaks pakkuda samaväärset ka Hankija kehtestatud mõtude osas, millega vaidlustuskomisjon ei eeltoodud põhjustel nõustu, siis sama vastavustingimuse juures olev *Küsimused ettevõtjale* nõuab, et pakkuja kinnitaks, et: *pakkumus vastab hanke alusdokumentides nõutule ja vajadusel on samaväärsus selgitatud ja tõendid samaväärsuse kohta lisatud*. Vaidlustaja ei ole selgitanud pakkumuses enda pakutava rack-kapi samaväärsust mõtude osas TK-s nõutuga ega lisanud mingeid tõendeid.

10.3. Vaidlustaja on üldsõnaliselt väitnud, et tema pakkumust *ei saanud tagasi lükata samaväärsuse tõttu (RHS § 114 lg 3-7)*, kuna Hankija pidi teostama kaalutlusõigust. Vaidlustaja ei ole pidanud vajalikuks pikemalt selgitada, mida tema arvates tähendab samaväärsus RHS §114 lg 3-7 mõttes.

Vaidlustuskomisjon juhib tähelepanu asjaolule, et RHS § 114 lg-d 3-7 kehtestavad erinevad regulatsioonid seoses pakkumuste vastavuse kontrollimisega, arvestades mh samaväärsust, millest ükski ei ole aga käesolevas vaidluses asjasse puutuv.

10.3.1. RHS § 114 lg 3 on sätestatud järgmiselt: *Kui hankija on viidanud hankelepingu eseme tehnilises kirjelduses käesoleva seaduse § 88 lõikes 2 nimetatud tingimusele, ei lükka ta pakkumust tagasi mittevastavuse tõttu, kui pakkuja tõendab oma pakkumuses hankijale vastuvõetaval viisil mis tahes asjakohaste tõendite abil, et tema pakutud lahendused on tehnilises kirjelduses esitatud nõuetega kooskõlas*.

Vaidlusosaluse nõude rack-kapi mõtudele on Hankija TK-s kehtestanud RHS § 88 lg 1 alusel, mille kohaselt hankija võib koostada tehnilise kirjelduse ka *hankelepingu eseme kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete kirjeldusena [---]*, ja mis peab olema piisavalt täpne hankelepingu eseme kindlaksmääramiseks pakkuja poolt ja hankelepingu sõlmimiseks [---], mitte RHS § 88 lg-s 2 sätestatud standardite jms normdokumentide kasutamise järjekorra alusel. Kuna Hankija ei ole viidanud hankelepingu eseme tehnilises kirjelduses RHS § 88 lg-s 2 nimetatud tingimusele, ei ole RHS § 114 lg 3 kohaldatav.

10.3.2. RHS § 114 lg 4 on sätestatud järgmiselt: *Kui hankija on koostanud hankelepingu eseme tehnilise kirjelduse käesoleva seaduse § 88 lõikes 1 sätestatud korras hankelepingu eseme kasutusomaduste või funktsionaalsete nõuete alusel, ei lükka ta pakkumust tagasi, kui pakutavad asjad, teenused või ehitustööd vastavad mõnele lõikes 2 sätestatud tingimusele, mis käsitleb hankelepingu eseme tehnilise kirjelduse aluseks olevaid kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid ja pakkuja seda hankijale vastuvõetaval viisil asjakohaste tõenditega tõendab*.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et vaidlusosaluse TK tingimuse puhul pole alust arvata, et Vaidlustaja pakutav rack-kapp vastaks mõnele standardile, tehnilisele tunnusele vms RHS § 88 lg-s 2 sätestatud tingimusele, mis käsitlevad hankelepingu eseme aluseks olevaid kasutusomadusi või funktsionaalseid nõudeid. Igatahes pole Vaidlustaja ühtegi sellist viidet hanke- ega vaidlustusmenetluses teinud. Samuti ei ole Vaidlustaja pakkumuses, hanke- ega vaidlustusmenetluses esitanud mingeid asjakohaseid tõendeid RHS § 114 lg-s 4 nimetatud asjaolude tõendamiseks, rääkimata Hankijale vastuvõetavate tõendite esitamisest.

10.3.3. RHS § 114 lg 5 on sätestatud järgmiselt: *Kui hankija on sätestanud hankelepingu eseme tehnilises kirjelduses käesoleva seaduse § 89 lõikes 2 nimetatud tingimuse, aksepteerib ta*
11 (14)

tehnilises kirjelduses nimetatud märgise nõuetele vastavuse tõendamiseks ka muid samaväärseid märgiseid.

Vaidlusaluses Riigihankes ei ole Hankija TK-s kehtestanud RHS § 89 lg-s 2 sätestatud tingimust (RHS § 89 lg 2 kohaselt võib hankija *tehnilises kirjelduses, hankelepingu tingimusena või pakkumuste hindamise kriteeriumina nõuda konkreetse märgise olemasolu, mis tõendab pakutava asja, teenuse või ehitustöö vastavust keskkonnahoidlikkuse, sotsiaalsetele või muudele erinõuetele* [---]), mistõttu RHS § 114 lg 5 ei ole kohaldatav.

10.3.4. RHS § 114 lg 6 on sätestatud järgmiselt: *Kui hankija on nõudnud pakkuvalt konkreetse vastavushindamisasutuse väljastatud katsearuande või tõendi esitamist, aktsepteerib ta esitatud nõuetele vastavuse tõendamiseks ka muude samaväärsete vastavushindamisasutuste väljastatud katsearuandeid või tõendeid.*

Kuna Hankija ei ole nõudnud konkreetse vastavushindamisasutuse väljastatud katsearuande või tõendi esitamist, ei ole RHS § 114 lg 6 kohaldatav.

10.3.5. RHS § 114 lg 7 on sätestatud järgmiselt: *Kui pakkujal ei ole objektiivsetel asjaoludel võimalik hankija nõutud märgist, samaväärset märgist või konkreetse või samaväärse vastavushindamisasutuse väljastatud katsearuannet või tõendit etteantud tähtaja jooksul saada, aktsepteerib hankija muid asjakohaseid tõendeid, kui pakkuja tõendab hankijale vastuvõetaval viisil, et pakutav asi, teenus või ehitustöö vastab konkreetse märgise või hankija esitatud nõuetele, välja arvatud juhul, kui hankija nõutud märgis, samaväärne märgis või konkreetse või samaväärse vastavushindamisasutuse väljastatud katsearuanne või muu tõend on seaduse alusel eelduseks asja, teenuse või ehitustöö pakkumiseks turul.*

Kuna Hankija ei ole nõudnud pakkuvalt märgist, samaväärset märgist või konkreetse või samaväärse vastavushindamisasutuse väljastatud katsearuannet või tõendit, ei ole RHS § 114 lg 7 kohaldatav.

10.4. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja väitega, et Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine on vastuolus RHS § 3 p-is 1 sätestatud proportsionaalsuse põhimõttega ning Hankija pole Vaidlustaja huvi hankelepingu sõlmida nõuetekohaselt kaalunud.

Vaidlustuskomisjonile jääb arusaamatuks, mida peab Vaidlustaja silmas sellega, et Hankija pole nõuetekohaselt kaalunud Vaidlustaja huvi hankelepingu sõlmimiseks. Mõistlik on eeldada, et riigihankes pakkumuse esitanud pakkujatel on huvi hankelepingu sõlmimise vastu, muidu poleks nad ju pakkumust esitanud. Kas Vaidlustaja peab silmas, et Hankija oleks pidanud kaaluma Vaidlustaja huvi hankelepingu sõlmimiseks võrdluses asjaoluga, et Vaidlustaja esitas TK nõuetele mittevastava pakkumuse? Sellisel juhul ei kohtleks Hankija pakkujaid võrdselt, sest pole alust eeldada, et teistel pakkujatel (käesoleval juhul Kolmandal isikul), kes on esitanud TK nõuetele vastava(d) pakkumuse(d), puuduks huvi hankelepingu sõlmida või see huvi oleks väiksem või mingil põhjusel tähtsusetum Vaidlustaja huvist.

Vaidlustuskomisjon leiab, et oma huvi hankelepingu sõlmimise vastu oleks Vaidlustaja saanud mõistlikul ja õiguspärasel viisil üles näidata, esitades pakkumuse, mis vastaks täielikult RHAD-is kehtestatud nõuetele või pöördudes enne pakkumuse esitamist Hankija poole küsimusega, kas Hankija võiks aktsepteerida selliste mõõtmega racki-kappi, nagu tema pakkuda soovib. Juhul, kui Vaidlustaja leidis, et Hankija vajadustele vastabki mingitel põhjustel rohkem teistsuguste mõõtmega rack-kapp, kui RHAD-is kehtestatud, oleks ta võinud pöörduda Hankija poole ettepanekuga mõõte muuta ning Hankija keeldumise korral vaidlustada RHAD-i vaidlustusmenetluses. Seda kõike Vaidlustaja ei teinud, vaid esitas pakkumuses rack-kapi, mis laiuse osas ilmselgelt Hankija kehtestatud mõõdule ei vasta ning asus siis vaidlema oma pakkumuse tagasilükkamise õiguspärasuse üle. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et TK-s määratud tingimusele mittevastava pakkumuse tagasilükkamisega Hankija proportsionaalsuse põhimõtet rikkunud ei ole.

10.5. Vaidlustuskomisjon ei nõustu Vaidlustaja seisukohaga, et kuna Vaidlustaja pakkumuse maksumus oli Riigihankes esitatud teise pakkumuse maksumusest madalam, polnud tema pakkumuse tagasilükkamine kooskõlas RHS § 2 lg-s sätestatud eesmärgiga tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine, isikute võrdne kohtlemine ning konkurentsi efektiivne ärakasutamine riigihankel.

RHS § 2 lg-s 1 ja § 3 p-is 5 sätestatud seaduse eesmärk tagada hankija rahaliste vahendite läbipaistev, otstarbekas ja säästlik kasutamine ja riigihanke korraldamise üldpõhimõtte, et hankija kasutab rahalisi vahendeid säästlikult ja otstarbekalt, ei näe ette ega tähenda seda, et hankija saaks puudusega pakkumuse vastavaks tunnistamisel arvestada pakkumuste maksumusi ja jätta madalaima maksumusega pakkumus tagasi lükkamata kaalutlusega, et see on odavam. Rahaliste vahendite säästliku kasutamise põhimõttega ei ole vastuolus kehtestatud nõuetele mittevastava pakkumuse tagasilükkamine.

Hankemenetluses kehtiva etapiviisilisuse põhimõtte kohaselt jõuavad järgmisesse etappi üksnes need pakkumused, mis on õiguspäraselt läbinud eelneva etapi. Nii sätestab nt RHS § 114 lg 1 teine ls: *Pakkuja, kelle pakkumus on tagasi lükatud, ei osale edasises hankemenetluses.* RHS § 117 lg 1 esimene ls aga sätestab: *Hankija hindab vastavaks tunnistatud pakkumusi vastavalt riigihanke alusdokumentides nimetatud pakkumuse hindamise kriteeriumidele antud suhtelisele osakaalule.* Seega on RHS-is üheselt sätestatud, et hankija hakkab hindama üksnes vastavaks tunnistatud pakkumusi. Juhul, kui hankija arvestaks pakkumuse vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise otsuste tegemisel pakkumuste maksumustega, ei oleks see vastuolus mitte üksnes RHS-i sätetega, mis kehtestavad pakkumuste vastavuse kontrolli reeglid, vaid ka RHS § 3 p-ides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega, mille kohaselt hankija tegutseb riigihanke korraldamisel läbipaistvalt ja kontrollitavalt ning kohtleb isikuid võrdselt. Kohtupraktikas on samuti korduval leitud, et pakkumuse soodsusest ehk madalast maksumusest tulenevalt ei tohi hankija anda sellele eeliseid teiste otsuste tegemisel. Nt [---] *Pakkujale lubamatu eelise andmist ei saa õigustada asjaolu, et tema pakkumuse maksumus oli kõige madalam* (TlnRKO 3-23-1783, p 22).

11. Vaidlustuses ning eriti oma täiendavates seisukohtades näib Vaidlustaja olevat asunud vastandama Eesti kohtupraktikat, mille kohaselt loetakse mõõtude vastu eksimist pakkumuse sisuliseks puuduseks, väidetavale Euroopa Kohtu praktikale. Samas ei ole Vaidlustaja välja toonud ühtegi asjasse puutuvat Euroopa Kohtu lahendit.

Asjakohane ei ole ka Vaidlustaja viide Direktiivi artiklitele 35 (2) (b) ja 18 (4), millest lähtudes Vaidlustaja leiab, et Direktiiv seob *pakkumuste tagasilükkamise sellega, kas pakutud tooted või teenused olid või ei olnud samaväärsed ning kas nad vastasid või ei vastanud toimimis- või funktsionaalsetele nõuetele, mitte sellega, kas pakkumuses võisid olla kõrvalekalded tehnilises kirjelduses toodud mõõtudest.*

Direktiivi artikkel 35 (2) (b) käsitleb ostja kohustust teavitada edutuid pakkujaid pakkumise tagasilükkamise põhjused, sh artikli 18 lg-tes 4 ja 5 tehtud mittesamaväärsuse otsuse osas.

Vaidlustaja viidatud Direktiivi artikkel 18 (4) sätestab ostjale, *kes kasutab võimalust viidata lõike 3 punktis a nimetatud kirjeldusele, keelu pakkumust tagasi lükata põhjendusega, et pakutavad tooted või teenused ei vasta ostja viidatud kirjeldusele, kui pakkuja tõendab, et tema poolt pakutud lahendused on tehnilises kirjelduses esitatud nõuetega samaväärsed.*

Vaidlustaja jätab tähelepanuta, et artikkel 18 (4) on kohaldatav üksnes juhul kui ostja on viidanud lõike 3 p-is a nimetatud kirjeldusele, s.o standarditele jms normdokumentidele, mille puhul ostja on kohustatud lisama igale viitele märke „või sellega samaväärne” (analoogne RHS § 88 lg-ga 2). Puudub vaidlus, et rack-kappide mõõtude puhul pole Hankija viidanud Direktiivi artikli 18 lg 3 p-is a nimetatud kirjeldusele ega kasutanud RHS § 88 lg-d 2).

12. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija on õigesti leidnud, et mittevastavuse tõttu TK-s kehtestatud rack-kapi mõõtudele tuli Vaidlustaja pakkumus RHS § 114 lg 2 esimese ls alusel tagasi lükata, mistõttu Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks on õiguspärane ning alused selle kehtetuks tunnistamiseks puuduvad.

13. Vaidlustaja ei ole toonud välja iseseisvaid õiguslikke või faktilisi asjaolusid, millest tulenevalt võiks seada kahtluse alla Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse õiguspärasuse, vaid lähtub selle otsuste vaidlustamisel eeldusest, et õiguspärane ei ole Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasi lükkamiseks ning hankemenetluse etapiviisilisuse põhimõttest. Kuna vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasi lükkamiseks on õiguspärane, on õiguspärane ka Hankija otsus, millega Kolmanda isiku pakkumus tunnistati edukaks

14. Vaidlustusmenetluse kulud

Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

14.1. Hankija ei taotlenud kulude väljamõistmist.

14.2. Kolmas isik osales vaidlustusmenetluses Hankija poolel, mistõttu on tal õigus kulude hüvitamisele Hankijaga samade reeglite alusel.

Kolmas isik on esitanud tähtaegselt taotluse oma lepinguliste esindajate kulude väljamõistmiseks Vaidlustajalt kogusummas 2828 eurot (käibemaksuta), 9,4h õigusabi osutamise eest keskmise tunnihinnaga 300,85 eurot.

Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et arvestades vaidlustuse mahtu ning keerukuse astet on Kolmanda isiku lepinguliste esindajate kulud mõnevõrra ülepaisutatud. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et vajalikud ja põhjendatud on Kolmanda isiku õigusabikulud 7 tunni ulatuses summas 2105,95 eurot (käibemaksuta) ja need tuleb Vaidlustajalt välja mõista.

14.3. Vaidlustaja kulud jäävad tema enda kanda.

(allkirjastatud digitaalselt)

Taivo Kivistik